

Wabienie jarząbka

foto: Andrzej Krzywiński

Podskakiwanie głuszca pod pieśnią przeszło już do historii, podobnie jak polowanie na cietrzewie. Jesienne polowanie na jarząbki to jedno z ostatnich tajemniczych łowów.

W całym paśmie Karpat, a także w puszczech północnej Polski żyje arystokrata ubrany w szarobure piórka. Uganiając się jesienią za ryczącymi bykami, mało który myśliwy zwraca na niego uwagę. Przejmujący gwizd słyszany na porannym podchodzie jest obcą pieśnią lasu. Jarząbek – wielki przysmak carów Rosji – w podręcznikach łowieckich skwitowany: „bez znaczenia gospodarczego”. Czy można jednak przeliczać na złotówki i kilogramy dziczyzny uroki tego polowania?

Ten najmniejszy kurak leśny wiedzie skryty żywot w urozmaiconych lasach iglastych podszytych leszczyną, iwą, brzozą i olchą. Jego pokarmem w zimie są pączki drzew i krzewów liściastych, a letnim przysmakiem maliny, borówki, żurawina i inne leśne jagody. Jest ptakiem silnie terytorialnym i monogamicznym. Wczesną wiosną odbywa właściwe toki, podczas których napuszony kogut okrąża samiczkę, odprawiając miłosny

taniec. Jesienią odbywają się toki pozornie i to jest właśnie czas dla myśliwych. Młode jarząbki zaczynają wtedy zajmować swoje własne rewiry i ściągają do nich samiczki, z którymi pozostaną przez całą zimę. Pogwizdując zawzięcie, czasem toczą niegroźne walki z rywalami, a dla dodania sobie animuszu podjadają lekko sfermentowane jeżyny.

Polować na jarząbki można zbiorowo, spod psa i na wab. Nikt dzisiaj już jednak nie urządza specjalnych pędzeń, o których tak pięknie pisał Włodzimierz Korszak w „Roku myśliwego”: *Mile nad wyraz są takie małe polowania w dobrym kółku wytrawnych myśliwych, z wyćwiczoną naganką, w lesie, napelnionym ostrą wonią zwiędłych liści i traw, to błyszczącym złotym blaskiem w jesiennym słońcu, to ciemniejącym ponuro w dzikich gąszczach świerkowych.*

Zdarza się, że podczas jesiennych zbiorów strzelane są jarząbki, ale tylko przy okazji i rzadko znajdują się na pokocie. Po-

lowanie spod psa bywa raczej mało efektywne. Najskuteczniejsze i najbardziej urokliwe jednocześnie jest polowanie na wab.

Przez wiele miesięcy szperałem po książkach i słuchałem nagrań głosu jarząbka, by w końcu wybrać się z przyjaciелеm na pierwsze polowanie w Beskid Makowski. Miejscowi myśliwi patrzyli z niedowierzaniem na cepra, co to zamiast u siebie na dziki czatować, przejechał kilkaset kilometrów po ptaszka nieco większego od kuropatwy. Owszem, każdy z nich widział jarząbki, ale żeby specjalnie na nie polować?

Niespieszna włóczęga ze strzelbą po górach, w listopadowym słońcu, z dala od wydeptanych szlaków i turystów już wystarczyła mi za trofeum. Biwaki przy górskich potokach i wieczory w schronisku na Kudłaczach (...) Przez trzy dni schodziliśmy wzdłuż i wszerz Krzywicę i Kamiennik. Żaden jarząbek jednak nie odpowiadał na nasze wabienie, ani też nie zerwał się spod nóg. Za każdym razem przylatywały jednak sójki, sikorki, a nawet jastrząb. Mój przyjaciel i gospodarz – Tolik, jako młody myśliwy, niecierpliwił się już bardzo. Chciał też koniecznie upolować kozę, skoro już wyrwał się z domu.

Jeszcze przed wyprawą nawiązałem kontakt z Zbigniewem Bonczarem.

Nie wróżył mi wielkiego powodzenia w listopadowych jarząbkach i nie pomylił się. Doktor Bonczar, znany bardziej jako sokolnik, który znacząco przyczynia się do restytucji sokoła wędrownego w Małopolsce, od 30 lat poluje na jarząbki. Jest niezrównanym wabiarzem, który chętnie uczy tej sztuki nowych zapaleńców. Jarząbkom poświęcił też swoją pracę habilitacyjną i opowiada o nich z prawdziwą pasją. Spotkaliśmy się w jego gabinecie na Akademii Rolniczej w Krakowie. Kilka godzin rozmowy dało tylko przedsmak tego, co można przeżyć w górskich lasach.

Jarząbek jest ptakiem tajemniczym i chimerycznym, a wabienie go wymaga sporo wysiłku. Dobry wabiarz już wiosną będzie nasłuchiwał gwizdów w swoim łowisku po to, by zapoznać się z melodią i nastroić swoje wabiki. W pieśniach jarząbków występują tak znaczne różnice, że śmiało można mówić o ich dialektach. Na kształt pieśni wpływa nie tylko region kraju, ale także wiek jarząbka oraz pora roku. Inaczej gwizdzą jarząbki w Karpatach, a inaczej w Puszczy Białowieskiej. Młody kogutek, który „dopiero się stroi” gwizdzą też inaczej od dojrzałego samczyka. Kurka, brzmiąc miękko i niżej, odróżnia się od nich wszystkich. Choć wy-

foto: Marius Zeiler

daje się to dość skomplikowane, wymaga sporej wyobraźni i słuchu, nie należy się zniechęcać. Jak powiada doktor Zbigniew Bonczar: w naturze spotyka się często dość miernych grajków, a młodym kogut-

kom bardzo często zdarzają się poważne fałsze. Generalnie rytm i długość zwrotki nie mają tak wielkiego znaczenia, jak właściwy ton. Dodatkowo zbyt dokładne odgrywanie pieśni może sugerować pojawienie się w rewirze „supersamca”. Na taki wab raczej nie znajdziemy odpowiedzi.

Na wabienie jarząbków najlepiej wybrać się we wrześnie. Wtedy właśnie są one najbardziej skore do odpowiedzi, do których można je sprowokować niepełną pieśnią młodego kogutka lub gwizdać głosem kurki. Październik, to już czas, gdy rewiry są ustalone. Wkraczając na takie terytorium, pełną pieśnią możemy sprowokować właściciela, który poirytowany będzie się starał przepędzić konkurenta. Skuteczne zawabienie w listopadzie to już wyjątek lub przypadek.

Reakcja na wab może być tak różna, że właściwie jest nieprzewidywalna. Gdy po pierwszych gwizdnięciach nawiążemy kontakt, prowokowany dalej jarząbek może przybiec do stanowiska myśliwego leśną dróżką lub podlatywać z drzewa na drzewo z charakterystycznym burknięciem. Czasem będzie odpowiadał uparcie z jednego miejsca, innym razem zamilknie bez powodu. Zmieniając w ciągu całego dnia stanowiska, wabiąc co 200 metrów, myśliwy niespiesznie włóczy się po jesiennej kniei.

Na prawidłowy wab myśliwego może się stawić nie tylko jarząbek. Pierwsze zareagują sikorki i sójki, przylatując w pobliże stanowiska. Także puszczyki, jastrzębie, kuny czy lisy potrafią stawić się na ten odgłos, a może nawet podkraść się zniemacka ryś.

Gwizdek do wabienia może być wykonany z metalu i taki najłatwiej jest kupić, choć trafiają się też wabiki plastikowe. Wytrawny wabiarz sam jednak sporządzi i nastroi swoje instrumenty. Wabiki takie wykonuje się z kości udowych bażanta, gęsi, kaczki, łyski czy zajaca. W odległości trzech centymetrów od ustnika nawierca się w kości niewielką dziurkę. Następnie kulką z pszczelego wosku zatyka się wlot powietrza i pod odpowiednim kątem tworzy się w wosku kanalik przepływowy dla powietrza. Na drugim końcu kości wykonuje się niewielkie nacięcie, które będzie służyć do modulowania. Odpowiednio nastrojone kościane gwizdki dają bardzo wierny ton. Na polowanie warto zabrać kilka różnych wabików i korzystać z nich na przemian.

Moje gwizdki są już gotowe razem z torbą myśliwską i strzelbą. Czas zatem wyruszać na kolejną wyprawę, by zakosztować przygody i wybornej dziczyzny z jarząbka. □

Paweł Biliński

Latarki diodowe

LED LENSER
OPTOELECTRONICS
NOWOŚĆ!
Model 7438 Focus
zmienna ogniskowa
Zasięg 100 m
Czas świecenia 120 godz.
Bateria 3xAAA, długość 13 cm. Wiele innych modeli.

249,- zł

Noże Cudeman

Made in Spain
Klasyka noży myśliwskich
Model Parado Rojo 222 R, Stal 440, Dł. 22 cm.
Klinga 10 cm. Wiele innych modeli.

267,- zł

BAUER GERMANY
Luneta Bauer HJB

820,- zł

Luneta 1,25-4,5 x 26 L4, Ø 30 mm
oraz luneta Bauer 2,5-10 x 56, L60
i inne jakościowa lornetki Bauer Vanguard

BROWN PINS Znaczniki do wpinania do odzieży

21 różnych modeli, metalowa, na zatrzask
Ø ok. 3,5 cm 15,- zł/szt. Przy zakupie od 10 szt. 10 zł/szt.

Koszule z aplikacjami

147,- zł/szt

Motywy dzika, głuszca, koziołka
oraz duży program spodni,
kurtki z velvetonu, lodonu oraz koszul, swetrow,
kapeluszy, szalek, krawatów, skarpet itd.

Buty z naturalnego kauczuku

Rot Man

Cena 125,- zł

PROMOCJA! Model Dakota
Wzmocniona podszwa,
wykonanie: bawlna

Modela ocieplane
neopranem (163 zł), z neopranem i boczny
zamkiem błysk (198 zł) dostępna od 01.10.2006

togo

Import i dystrybucja: PHU Togo
Tel. (038) 692 14 46, (058) 692 14 47 www.togo.com.pl
Siedziba wrocławska w 24 h. Siedziba detaliczna i hurtowa.
Bezpłatny „Katalog Togo 2006/07” z artykułami
dla myśliwych (36 kolorowych stron) wysłane bezpłatnie.